

ARDEALUL JURIDIC

REVISTĂ LUNARĂ
DE DREPT ȘI UNIFICARE LEGISLATIVĂ

ABONAMENTUL:
pentru Instituțiuni și Autorități 500 Lei pe an
pentru Autorități Judecătorești }
" " Magistrați } 350 Lei pe an
" " Avocați }

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
Str. G. Mărzescu 20
CLUJ

Publicațiuni și anunțuri pentru un număr
2 lei cuvântul

Publicațiuni și anunțuri pentru mai multe
numere 1.50 lei cuvântul

Fondator: VASILE M. DIMITRIU Consilier la Curtea de Apel din Timișoara

Comitetul de conducere și redacție:

I. MĂNESCU

Președinte la Curtea de Apel Cluj

Directorul revistei

AL. ULVINIANU

Președinte la Curtea de Apel Cluj

I. PREDOVICIU

Pfocuror General la Curtea de Apel Cluj

Dr. AL. DRAGOMIR

Decanul baroului adv. din Cluj

Secretar

VIRGIL I. MĂNESCU
licențiat în drept și în filozofie

S U M A R :

1) slujba Dreptății de C. Poboran.
Recursul în casare la Tribunal de Octavian Popa.
Jurisprudențe Civile.
Jurisprudențe Comerciale cu o notă de Al. Ulvineanu.

Jurisprudențe Procedurale.
Jurisprudențe Penale.
Jurisprudențe la diverse legi

Colaboratorii ocazionali cari au trei articole publicate au dreptul la colecția anului întreg.

Orî ce număr ne primit se retrimite la cerere în contul abonamentului

Prețul unui număr 35 lei

A apărut:

Codul pașapoartelor și poliției de frontieră

*Migrațiuni controlul
străinilor*

cu jurisprudențe, trimiteri și adnotări

Romulus Orezeanu

Nic. V. Mândru

prim-președinte Trib. Arad Jude-președinte Trib. Arad
Arad 1935

BANCA CENTRALA

Intreprinderi industriale fondate și co-interesate :

PENTRU INDUSTRIE ȘI COMERT
S. A. SEDIUL CENTRAL CLUJ

Industria Sârmei — fabrică de cuie și sârmă în Ghiriș, gara Câmpia Turzii ;

Filiale : Alba-Iulia, Bistrița, Hațeg, Sibiu, Turda.

Fabrica de Sticlărie S. A. în Turda

Capital social 50 milioane, rezerve 20 milioane. depuneri 120 milioane

Ordonanțe Ministeriale

(Ordine circulare, decizii și instrucții cu caracter juridic)

Apare lunar sub Direcția :
I. Mănescu, președinte la
Curtea de Apel Cluj.

Abonamentul 180 lei pe an
Un număr 40 lei.

Constantin Sudețeanu
Docent Universitar

Opinia publică

Analiza condițiilor și aspectelor ei. Cluj 1935

De acelaș autor

a apărut : **Durkheim și școala** sociologică franceză.

A APARUT :

Buletinul Legilor

care publică legile,
regulamentele și instrucțiunile la câteva zile dela publicarea lor oficială sub direcțiunea

D-lui I. MANESCU

Președinte la Curtea de Apel Cluj

Abonamentul 700 lei anual
Pentru magistrați și avocați . . 500 „ „
Plătibil și în rate de minimum 50 lei

**Administrația la Curtea de
Apel Cluj**

E Cristoforeanu

Doctor în drept dela Roma. Avocat

Tratat

de

Drept Cambial

Vol. I.

(Vezi recenzia noastră).

Ioan Șerban

Advocat — Năsăud

Colecțiune

de Acte de notariat,
Cereri și modele

(Formulare foarte necesare tinerilor avocați).

In slujba Dreptății ¹⁾

Anul 1908. Dată memorabilă prin punerea în aplicare a legii de organizare judecătorească, care a stabilit principiile de bază în funcționarea unui corp ce, timp de 3 decenii a dat dovadă de cea mai înaltă înțelegere a misiunii, prin pregătire profesională, abnegație și disciplină. Prin aceasta corpul magistraturii a corespuns în totul așteptărilor legiuitorului, cu toate vicisitudinile unor vremi turburi și de nesigurantă. Trecutul acestui corp — din care s'au recrutat la necesitate, elemente în toate posturile de conducere, până la cea mai înaltă situație socială în Stat — constituie cea mai bună garanție pentru viitor și supremă satisfacție pentru membrii ordinului judecătoresc.

Această înălțătoare constatare se datorește, atât selecției la primirea în magistratură, cât și garanției că odată primit în corp, magistratul capabil și meritos, are calea deschisă în viitor la o avansare efectivă sau pe loc, avansare ce a fost întotdeauna acordată aceluia ce erau îndreptățiți s'o primească.

Legiuitorul — prin legea pusă în aplicare în 1908 — a prevăzut posibilitatea ca judecătorii de ocol, de instrucție și membrii Parchetului să poată avansa pe loc, până la gradul de consilier de Curte cu toate drepturile gradului.

Dispoziția aceasta a fost rezultatul unei înalte gândiri, înțelegătoare a ideii de bună justiție, prin menținerea a cât mai mult timp a magistratului — în funcția de judecător de ocol, etc., etc. — cu scopul de a se specializa și a se stabili o continuitate în funcțiune — specializare și continuitate — singurele mijloace eficace în a da cele mai bune rezultate în orice ramură de activitate.

Cât de utilă și dreaptă a fost această dispoziție!

Că a fost utilă ne-o dovedește marele număr de magistrați ce se găsesc și azi, la ocazele unde și-au petrecut cei mai frumoși ani ai tinereții și de unde nu au plecat, chiar când au avut posibilitatea să treacă la o altă instanță. Aceștia au fost și sunt îndrumătorii luminați ai satelor, unde au știut să facă să fie înțeleasă ideea de dreptate și lege.

Că a fost dreaptă, o dovedește eforturile făcute de toți miniștrii de Justiție ulterioresi, de a extinde dreptul de avansare pe loc și celorlalți membrii ai ordinului judecătoresc din Tribunale, reușindu-se ca în anul de grație 1930, avansarea pe loc să constituie o normă generală, izvor de energie și muncă pentru magistrați.

Au trebuit 23 ani pentru ca principiul avansării pe loc să fie câștigat și după 5 ani — în care timp s'a aplicat de 3 ori în condiții neegale — se ventilează ideea ca avansarea pe loc să fie desființată.

Descurajatoare perspectivă pentru cei în cauză!

¹⁾ Regretăm că prezentul articol nu a putut fi publicat în numărul trecut. Cauza este că s'a primit la redacție prea târziu.

Avem azi în magistratură: 1. Judecători avansați pe loc la gradul de președinte de Tribunal și consilieri de Curte cu salariul respectiv, 2. Judecători cu gradul de președinte de Tribunal și consilier de Curte fără salariul gradului și 3. Judecători cu stagiul legal pentru a fi avansați pe loc la gradul de președinte de Tribunal și consilier de Curte, cari așteaptă de ani de zile avansarea.

Aceiaș lege, cu rezultate pe cât de neegale pe atât de nedrepte!

Magistratu nu au cerut și nu cer privilegii. Cer însă ca legea pe baza căreia au îmbrășsat cariera, să le fie aplicată tuturor în aceeași măsură, ca unii ce au aceleași studii și au fost recrutați în aceleași condițiuni.

Dacă în ultimii ani s'au tăcut avansări pe loc — fără salariul gradului din lipsă de posibilități financiare — cei în cauză cu spiritul de abnegație special corpului, au înțeles situația și au fost mulțumiți că s'a respectat principiul legii.

Magistratura nu a alergat nici odată după satisfacții materiale. Ceace contează în cariera unui magistrat este satisfacția de ordin moral, tradusă prin avansarea pe loc.

Deacea proiectele — anunțate de ziare — prin care s'ar schimba sistemul de salarizare, desființându-se avansarea pe loc, au produs cea mai adâncă îngrijorare printre magistrați.

Pentru respectul ce se datorește corpului judecătoresc, pentru recompensa sacrificiilor făcute zi de zi, pentru prestigiul magistratului păzitor al legilor, al averii și onoarei concetățenilor, recompensa morală, o repetăm, este singura ce contează în carieră. Această recompensă morală a condus pe legiuitor la stabilirea principiului avansărilor pe loc și acest principiu, magistratura cere să fie respectat.

Dacă finanțele Statului nu permit, ca dreptatea magistratilor să le fie dată în întregime prin avansări cu salariul corespunzător, atunci să se dea gradul potrivit vechimei și salariul în limitele posibilităților financiare.

Nu este drept să se tragă o poliță asupra viitorului magistratului prin proiecte ce-i închid cariera, fiindcă acest viitor i-a fost garantat prin legea de organizare judecătorească și azi este prea târziu ca magistratul să înceapă o altă carieră. Trebuie lăsată magistratului calea deschisă în viitor, pentru a putea prin afirmarea pregătirii profesionale și calităților sale, să ajungă acolo unde legea i-a dat dreptul. A proceda altfel — așa cum se anunță de ziare — ar însemna a supune pe magistrat unei descurăjări morale, cu consecințe mai triste decât privațiile de ordin material la care este supus astăzi. Ar fi, a se crea magistratului o situație pe care nici un alt corp de funcționari nu o are și, în interesul însăși al Justiției, nu trebuie să se traducă în fapt.

Corpul magistraturii se găsește azi constituit într'o asociație: „Asociația amicală a magistratilor“ al cărui scop este, îmbunătățirea situației materiale, cât timp sunt în funcție și după. Ar fi de dorit ca asociația prin conducătorii săi să convoace adunarea membrilor, pe

circumscripții de Curți de Apel, așa cum se procedează în mic în fiecare an, potrivit legii de organizare judecătorească și în aceste adunări, să fie ascultate doleanțele acelor ce sunt slujitorii „Dreptății“ cu care, ei cei dintâi ar trebui să fie împărtașiți.

15, Februarie 1936.

C. C. POBORAN
judecător de ocol Târgu-Mureș

Recursul în casare la Tribunal*

Recursul, în forma în care îl avem azi în procedură, e o instituție nouă în Transilvania. El se deosebește atât de recursul sau revizuirea din procedura maghiară, care era „un fel de apel, restrâns la chestiuni de drept“¹⁾ cât și de recursul din dreptul francez, în care își are originea și care, cu toate tendințele jurisprudenței de a-l lărgi, a rămas, în principiu, un recurs de drept pur.

Aceasta face ca instituția să fie încă puțin cunoscută, în esența ei și în toate nuanțele de detaliu, cari, de altfel, sunt destul de subtile.

Câteva tratate ne pun la dispoziție, în formă de comentarii, materialul necesar²⁾. Totuși tradițiile și până la un anumit punct și inerta, fac ca cunoașterea aprofundată a instituției să lase încă de dorit³⁾.

Dacă aceasta se poate spune despre recursul reglementat de Legea Curții de Casație, cu atât mai mult se poate spune despre recursul la Tribunal. Legile cari îl prevăd sunt laconice, tratatele abia îl amintesc, jurisprudența Tribunalului se bucură de puțină publicitate. Situația se complică prin faptul că Tribunalul fiind mai aproape de justițiabili și judecătorii fiind obișnuiți a judeca în fond, formalismul strict al recursului cedează tendințelor de echitate ale Instanței.

Iată de ce am crezut că e bine să ne ocupăm de recursul în casare la Tribunal. Pentru a înțelege însă bine problema, vă rog să-mi îngăduiți a expune în câteva cuvinte situația recursului în legislația franceză, și în legea Curții de Casație, în partea care e necesară pentru înțelegerea problemei noastre. Vom cerceta apoi recursul, așa cum e reglementat de legea accelerării și de câteva legi speciale.

2. Recursul în dreptul francez.

Primul document legislativ, în care se poate întrezări, în vechiul drept francez, originea recursului în Casație, este o constituție generală a lui Clotar I, din 560.

* Comunicare făcută la cercul de studii al Tribunalului Cluj, în ședința din 6 Februarie 1936.

¹⁾ Dr. V. Roman: Principiile recursului în Casație; Revista juridică, Cluj, An II, 1927, pag. 57 și urm.

²⁾ Hamangiu, Hutschnecker și Iuliu: Recursul în Casație; Dr. Gh. Nedici și Const. Gr. Zotta: Recursul în casare. București 1935.

³⁾ P. Vasilescu: Se pot examina fapte și analiza acte înaintea Inaltei Curții de Casație. Ed. Curierul Judiciar; 1934.

Clotar dă părții, care se crede condamnată pe nedrept și în contra legii, facultatea de a recurge la Rege sau în lipsă, la Episcop, care vor avea dreptul să mustră pe judecător și să-i retrimită procesul să-l judece cu mai multă grijă. (Hamangiu — H. J. — op. cit. pg. 1).

Cu timpul, după o lungă evoluție, se deosebește eroarea de fapt, de cea de drept. Adunarea constituantă prin decretul din 20 Octombrie 1789 a desființat dreptul instanței de casare de a evoca fondul. Prin aceasta, principiile mari ale recursului în Casație, așa cum se află încă și azi în dreptul francez, au fost puse.

Adunarea națională a discutat pe larg problema înființării unei Curții de Casație și punerea ei pe baze noi⁴⁾. Robespierre a propus ca Tribunalul de Casație să fie plasat chiar în sânul puterii legiuitoare. Dacă acest Tribunal trebuia să mențină interpretarea unică a legilor, nimic mai natural, decât ca cei ce au făcut legile să le și interpreteze. Propunerea a fost înlăturată dintr'un motiv doctrinar, scump revoluției: fiindcă aceasta ar fi prelungit confuzia puterilor în stat.

Discuția s'a dus apoi asupra problemei dacă Tribunalul acesta e bine să fie un corp unic, cu sediul stabil, sau să se dea cercetarea recursurilor unui corp de judecători, care s'ar deplasa din loc în loc, pentru solutionarea recursurilor depe întreg teritoriul Țării. Intre alții a luat cuvântul Merlin, presedintele de mai târziu al Casației, Tronchet și Clermont-Tonnere. Acesta din urmă, cu ocazia aceasta a definit astfel rostul recursului.

„scopul de atins este de a ajunge la stațornicie în interpretarea legilor. Aceasta cere cunoștință aprofundată a legilor, și izolarea cea mai deplină de interesele justițiabililor. Această uniformitate atât de greu de realizat, cere să se întrunească următoarele condiții: un loc stabil, aceiași oameni, aceleasi surse de drept, comparația neîncetată între hotărârile pronunțate și cele cari sunt de pronunțat“.

În urma acestora, prin decretul din ziua de 1—XII—1790, s'a înființat Curtea de Casație, iar prin câteva decrete ulterioare s'a stabilit organizarea și funcționarea ei.

Astfel, constituția din 22 Frim. Anul VIII, (art. 65 și 66) prevede:

Va fi pentru toată Republica un singur Tribunal de casare, care se pronunță asupra tuturor recursurilor în casare, făcute față de hotărârile date de Tribunale în ultimă instanță.

Tribunalul de casare, nu cercetează niciodată fondul afacerii, el casează hotărârile date prin violarea formelor, sau cari conțin o contravenție expresă la lege“.

Recursul astfel reglementat, îl găsim și azi.

Curtea de Casație, casează pentru violarea formelor de procedură, violare de lege și pentru un al treilea motiv, adoptat prin necesitate de jurisprudență: lipsa de bază legală, adică o expunere incompletă, în sentința atacată, a faptelor. (Fay 84).

⁴⁾ Ernest Fay: La Com. de Cassation, Paris 1903; Ed. Chevalier-Maresq et Cie.

Curtea de Casație franceză nu examinează faptele, oricare ar fi eroarea comisă de instanța de fond în constatarea faptelor. O singură excepție s'a admis: o jurisprudență constantă admite controlul Casatiei în ceea ce privește denaturarea convențiilor, atunci când convenția este clară și precisă. Aceasta, fiindcă o convenție este *legea părților* (art. 1134 civ. fr. v. Cas. fr. Secțiuni unite 2 II, 1808 și Dec. Cam. civ. 15 IV, 1872, cu notele lui H. Capitant⁵⁾). Dacă legea poate fi violată într-o dispoziție a ei interpretativă, dela care părțile pot deroga și violarea aceasta cade sub controlul Casatiei, s'a admis că e logic și mai ales necesar, să se caseze și pentru reaua interpretare a convențiunii.

Cu toate acestea, opozițiunea contra acestei asimilări a contractului, cu legea, e încă și azi destul de puternică.

„Curtea a ascultat de echitate, dar procedura sa e legală? Ea nu trebuie să repare nedreptățile, ci să reprime ilegalitățile. Echitatea, logica, gramatica, bunul simț, pot fi violate; conștiința poate fi revoltată; trebuie să deplângem eroarea judecătorească, însă nu aparține Curții regulatoare, de a cenzura o hotărîre suverană, în care numai voința părților a fost mesocotită“ (Fay 192).

Pentru a cenzura sentința în drept, se face deosebire între chestiuni de fapt, cari nu cad sub controlul Casatiei și chestiuni de drept, cari singure cad sub controlul ei. Cu câtă rigurozitate se aplică această deosebire, încă dela întemeierea Curții, se poate vedea din următoarea propoziție a lui Merlin (cit. Fay).

„A judeca rău și a judeca contra unei legi, sunt două lucruri deosebite și dacă Curtea poate casa toate hotărîrile cari sunt contra legii, ea nu poate casa nici o hotărîre, care e numai contra *rațiunii*“.

Hotărîrile date de judecătorii de pace în ultimă instanță, nu erau supuse la recurs, la început. Legea din 25 V 1838 (art. 15) a admis atacarea acestor hotărîri cu recurs, tot la Curtea de Casație, pentru exces de putere. Legea din 22 XII, 1915 modifică această dispoziție în chipul următor:

„Hotărîrile date, de judecătorii de pace, vor putea fi atacate cu recurs în Casație pentru exces de putere și violare de lege“.

Recursul se judecă de către Curtea de Casație.

3. Recursul în casare în dreptul român.

La 1858, comisiunea centrală a Munteniei și a Moldovei, a făcut un proiect pentru organizarea Curții de Casație, care s'a votat și apoi s'a publicat în Monitorul Oficial din 24 Ianuarie 1861. Această lege avea de model legislația franceză, așa cum apărea aceasta în urma interpretărilor jurisprudentei și legislația belgiană, dar are și părțile ei originale⁶⁾. Cauzele de

casare sunt cuprinse în art. 37 și 38: reacompunere a instanței, lipsă de bază legală, rea interpretare a tocmelii, dar numai atunci când prin interpretarea dată, s'a schimbat însăși natura tocmelii, călcarea legii și a formelor esențiale de procedură.

În legea Curții de Casație din 1912 găsim aceleași cauze. „Curtea de Casație, precizează raportul legii din 1861, nu judecă decât călcările de lege sau procedură, dar niciodată chestia de fapt“ (A. Rădulescu, op. cit. 17). Ea casează totuși pentru lipsă de bază legală și rea interpretare a convenției, două cauze cari și-au făcut drum și în jurisprudența franceză. Din lipsa de bază legală și ca o subspecie a acesteia, și-a făcut loc, în jurisprudență și omisiunea esențială.

„Omisiunea esențială, de care se face atât de multă întrebuințare în redactarea recursurilor sub imperiul l. Curții de Casație, din 1912 nu este un motiv de casare menționat expres de legea Inaltei Curți. Fundamentul casării pentru omisiune esențială, se găsește în art. 30 p. 3, după care casarea se poate cere când hotărîrea nu cuprinde temeiurile pe cari este bazată“⁷⁾.

Omisiunea esențială s'a putut desvolta astfel din nemotivare. Ea a fost adoptată apoi ca motiv de casare atât în l. Curții de Casație, cât și în l. judecătorilor de ocoale.

4. Legea Curții de Casație din 1925.

Legea Curții de Casație din 1925, a unificat pentru toată Tara recursul la Inalta Curte de Casație. Principiile sale sunt cunoscute. Pentru studiul nostru trebuie să stăruim puțin asupra cauzelor de casare (art. 30). Ele sunt în parte cele cuprinse în legea din 1912, e adevărat formulate ne alocuri deosebit: rea compunere a instanței, lipsă de bază legală, omisiune esențială de procedură și a principiilor de drept (art. 36 al. 3), depășirea competenței, exces de putere în sensul că instanța a trecut în atribuțiunile altei puteri constituite în stat (*Excesul de putere calificat*) și rea interpretare a convenției, când interpretarea ar schimba însăși natura convenției sau i-ar denatura înțelesul clar și vădit neîndoielnic.

Până aci cauzele de recurs ne sunt cunoscute din legile anterioare. Ei bine, în legea Curții de Casație mai este una; care nu era înainte și care a schimbat unul din principiile de bază ale recursului: eroare grosieră de fapt și exces de putere (*excesul de putere simplu*). Cum s'a ajuns la legiferarea acestui motiv de casare?

La discuțiile parlamentare ale acestei legi au luat parte defunctul Mârzescu, ca Ministru al Justiției, apoi d-nii Mircea Diuvara, care era raportor și Dnii Gr. Iunian și Ed. Mirto.

Cei doi din urmă criticau proiectul în ceea ce privește unele dispozițiuni, referitoare la casarea fără trimitere, cari păreau a fi de na-

⁵⁾ H. Capitant: Les grands arrêts de la jurisprudence civile. Paris, 1934, p. 195, 197.

⁶⁾ Andrei Rădulescu: Cercetări privitoare la înființarea Curții de Casație în România. Buc. 1933, Mem. Acad. Rom.

⁷⁾ Antoniadă: Notă la Dec. Cas. II, 1—IV—1925, P. R. 1926—I—28.

tură a da Casatiei posibilitatea de a cerceta fondul cauzei. După aceste discutii, cari reamintesc oarecum vechile scrupule în ceea ce privește atribuțiunile supremei Instanțe, Președintele Camerei d. M. Orleanu, a anunțat următoarele:

„Comisiunea a admis un amendament în cuprinderea următoare:

„Propunem a se adauga la finele articolului 30 sub p. 9:

9. Când va comite o eroare grosieră de fapt sau un exces de putere⁸⁾.

Discutii n'au fost. amendamentul pus la vot a fost primit. Am spus că prin amendamentul acesta s'a schimbat radical unul din principiile de bază ale recursului în casare.

Înainte, instanțele de fond aveau un drept suveran de a stabili faptele, cu corectivul arătat mai înainte: de a motiva în fapt și de a nu denatura o convenție, până la a-i schimba însas natura ei.

Celelate fapte erau stabilite suveran de instanțele de fond. Curtea de Casatie le primia ca date și un recurs pentru reaua stabilire a lor, era inadmisibil în principiu.

Prin amendamentul propus și votat, situația s'a schimbat. Recurentul se poate plânge Curtii de Casatie pentru eroarea comisă de instanțele de fond, în stabilirea faptelor. E suficient ca faptele s'au interpretate să fie esențiale pentru soluționarea cauzei și eroarea să fie de natură a schimba în totul, sau în parte, soluția. În același timp s'a introdus un nou exces de putere, pe care instanțele îl interpretează foarte larg (excesul de putere simplu) confundându-l cu alte motive de recurs și făcând din el un motiv de casare, oarecum, general.

Toți comentatorii sunt de acord că e mai larg decât primul.

DI V. Roman (loc. cit.) crede că este o variantă a eroarei grosiere de fapt, cu simpla deosebire că în cazul acesta, eroarea comisă de judecător ar fi intenționată.

Hamangiu (n. 299) îi lărgeste foarte mult conținutul: „Excesul de putere poate consista dintr'o omisiune esențială, lipsă de bază legală, nemotivare, denaturare și în genere *din orice vitiu, care atinge un interes în speță*”.

Instanțele îl aplică în acest sens larg. În adevăr, iată ca exemplu, câteva hotărâri:

a) Casatia I, 2—XI—1934 (P. S. 16, 1935), spune că „întrucât Curtea de fond nu determină culpa prepușilor recurentului pentru ca această Curte să-și poată îndeplini dreptul său de control... soluția pricinii de față este dată cu exces de putere”.

Avem deci un caz clasic de lipsă de bază legală. Casatia asimilează acest viciu cu excesul de putere.

b) Cas. III 2—X—1935 (P. S. 17, 1936).

Considerând că art. 330 c. com. prevede într'adevăr că partea poate să se servească și de un extras legalizat după registrele de protestare spre a înlocui originalul, însă aceasta numai în cazul când actul original de protest a fost pierdut, iar nu și în cazul, când ca în speță,

⁸⁾ M. Of. Desbateri, Camera Deputaților. Sedința din 18—XII—1925, pag. 1067.

el există, dar este nul din cauză că nu a fost semnat de agentul competent... Că în asemenea condițiuni de drept, întrucât Tribunalul a decis contrariul, a comis exces de putere și violarea art. 330 c. com...

Deci s'a violat legea și prin aceasta s'a comis și exces de putere.

c) Curtea de Apel Cluj (S. I, Dec. 3+72—1932 J. C. de Apel din Ardeal 1934, pg. 297). Având în vedere că Tribunalul, împreună cu judecătoria, n'au stabilit starea de fapt asupra tuturor împrejurărilor... violând astfel dispozițiunile materiale și formale și săvârșind exces de putere”.

Deci nemotivarea și violarea de lege ar intra și ele în sfera largă a excesului de putere.

d) Curtea de Apel Cluj (S. I, J. C. A, 1934 p. 116).

„Numai din cauza acestei omisiuni esențiale și a excesului de putere, consecință a acestei omisiuni...”

Deci excesul de putere este o consecință și a omisiunii executiale. El izvoarește din același fapt, care a dat loc casării pentru omisiune executială.

e) În fine C. de Apel Cluj S. II, 1316—1934 I. C. A: 421—1935) zice: A comis Tribunalul exces de putere, fiindcă a stabilit o stare contrară conținutului dovezilor.

Deci și eroarea de fapt intră în acest exces de putere, fără nici o deosebire la intenția judecătorului care a comis-o.

Dăm toate aceste hotărâri ca exemplu. Am putea să le sporim, dar nu credem că mai e necesar. Excesul de putere al doilea, din l. Curtii de Casatie, pentru care legea nu a stabilit nici un conținut, tinde să devină un motiv general de casare, care poate înlocui chiar pe celelalte⁹⁾.

Credem că procedeul legiuitorului nu e fericit, dar instanțele nu pot face azi decât să să-i găsească un conținut mai precis și să-l determine prin anumite criterii, cari să nu întoarcă acest motiv, contra institutiei întregi a casării și să nu facă de prisos celelalte motive, pe cari, de altfel, legea le-a prevăzut limitativ.

Credem că aci trebuie să i se dea același conținut ca și eroarei grosiere de fapt, fără a mai face deosebirea propusă de DI V. Roman în ceea ce privește intențiunea, căci această deosebire nu schimbă deloc situația. Sentința e tot așa casabilă, fie că judecătorul a greșit cu intenție, sau fără intenție. De altfel intenția e greu de stabilit și desigur nu a putut să fie acest criteriu de deosebire, între eroarea de fapt și excesul de putere simplu, între voința legiuitorului. Din faptul că le-a prevăzut în mod alternativ, la același punct, se vede că le-a considerat sinonime.

E de remarcat deci că chiar când eroarea de fapt este cercetată sub acest aspect al excesului de putere simplu, cade sub controlul Casatiei numai când e grosieră.

OCTAVIAN POPA
magistrat — Cluj

(Va urma).

⁹⁾ Excesul de putere a trecut și în Proiectul de procedură penală depus la Senat, ca motiv de casare, alături de eroarea grosieră de fapt și de o serie de nulități, cari sunt precis și limitativ determinate!

Jurisprudențe civile

Inalta Curte de Casație și Justiție Secția I-a
Decizia No. 1364—1934. Președinția D-lui I. Manu, consilier

Reducere. Raport motivat de reducerea donațiunii. Dispariția bunului donat prin caz de forță majoră. Se aplică principiul dela raportul succesoral. Raportul nu se mai face în natură. Dispariția bunului din cauza expropriării. Raportarea rentei. Pretul la care se calculează renta.

În cazul raportului pe care-l implică reducțiunea donațiilor, atunci când bunul donat a dispărut prin caz de forță majoră, fără greșala donatorului, se aplică principiul prevăzut de art. 760 cod. civ., din materia raportului succesoral, adică nu se mai face raportul. Deci, Curtea de Apel invocând art. 760 cod. civ. în speță, deși nu era vorba de un raport succesoral, ci de raportul pe care îl implică reducțiunea donațiilor, nu a violat acest text de lege, cum se pretinde prin motivul de casare și nici nu a făcut vre-o confuzie între raportul pe care îl implică acțiunea în reducțiunea donațiilor.

Este admis în drept, că dacă bunul a dispărut din o cauză juridică — cum este exproprierea — atunci donatorul în contra căruia se va intenta acțiunea în reducțiune, va raporta indemnitatea de expropriere, adică în speță renta de expropriere.

Acest principiu rezultă în materie de expropriere agrară și din art. 73 din legea reformei agrare.

Deci, aplicând Curtea de Apel în speță acest principiu, urmează că criticile ce i se aduc prin motivul de casare sunt neîntemeiate.

Obligând pe intimat să plătească rezerva recurentei în titluri de rentă, Curtea de Apel nu mai era datoră să țină seamă de pretul de expropriere pe care intimatul îl obținuse la hectarul de pământ, acest criteriu nemai găsindu-se aplicat din moment ce obiectul asupra căruia se exercită acțiunea în reducțiune, nu mai era pământul, ci renta.

De asemenea, instanța de apel nu era datoră a ține seama de cursul variabil al titlurilor de rentă, pentru că nici Statul nu ținea seama la plățile ce făcea, decât de valoarea lor nominală.

Dacă în urma complinirii rezervei în titluri de rentă, a rezultat un profit pentru intimat, — acest profit nu poate constitui o îmbogățire fără cauză a intimatului, cum se pretinde prin motivul de casare, de oarece profitul își are și își menține cauza în donațiunea care defunctul i-o făcuse intimatului, donațiune a cărei reducțiunea datorită unei cauze legale, — survenirea expropriării agrare — s'a făcut în alte condiții decât cele prevăzute în regulile dreptului comun, schimbându-se obiectul asupra căruia trebuia exercitată reducțiunea.

Inalta Curte de Casație și Justiție, Secția I.

Decizia No. 1241—93. Președinția D-lui E. Bănescu cons.

Dotă. Intră în patrimoniul fiicei înzestrate chiar dela data săvârșirii căsătoriei. La moartea înzestratei trece la moștenitorii ei.

Potrivit dispozițiilor par. 1229 c. c. a. dota după moartea sotului revine femeii și dacă aceasta moare înaintea bărbatului, revine moștenitorilor, iar par. 1225 c. c. a. mai prevede că transmisiunea dotei convenite, dacă nu s'a hotărât alt termen, poate fi cerută imediat după săvârșirea căsătoriei.

Din aceste dispozițiuni legale rezultă că averea dată ca zestre, fie prin act notarial, fie verbal, iese din patrimoniul părinților și intră în acela al fiicei înzestrate, chiar dela data săvârșirii, căsătoriei, iar din dispoziția că la moartea acesteia, zestrea trece moștenitorilor, mai rezultă că nu este vorba de un drept personal al fiicei înzestrate care se stinge odată cu moartea ei, ci este un drept, care transmitându-se moștenitorilor, aceștia pot în locul decedatei să pretindă obiectul, care a fost constituit zestre.

În speță, tribunalul a stabilit ceea ce nu se atacă pe motiv de denaturare, că averea recurentei, la data căsătoriei fiicei sale era de 80 prăini și apreciind a găsit că față de această avere și față de vârsta înaintată a recurentei și neputința ei de a mai munci, promisiunea de înzestrare, pe care a făcut-o fiicei sale, la trecerea ei în căsătorie este valabilă, conform art. 1220 c. c. a. numai pentru 25 prăini și numai pentru restul de 25 prăini a stabilit că este o donațiune, care nefiind făcută în formele legale, nu este valabilă.

Prin urmare, această avere constituită dotă este a se considera, față de cele mai sus expuse, ca iese din patrimoniul recurentei, chiar dela căsătoria fiicei sale, în patrimoniul căreia a intrat și cum aceasta a decedat, ea face parte astăzi din averea ei succesorală.

Judecătoria rurală Agnita Jud. Târnava Mare

Sentință civilă No. 1504—6—1933.

Contractul, prin care o persoană dă gratuit și irevocabil pentru după moartea sa întregul său patrimoniu mobil, unei persoane care și dă acceptarea chiar în cuprinsul actului nu cuprinde o donațiune mortis causa ci o donațiune obisnuită (între vii), supusă în ce privește îndeplinirea, unui termen incert indicat de moartea donatorului.

Declarația de acceptare a unei asemenea donațiuni dată pentru a doua oară — cu prilejul morții donatorului — nu poate schimba calitatea de donator dobândită de declarantul beneficiar prin contract, atribuindu-i una nouă, de moștenitor.

Donatorul răspunde față de creditorii donatorului existenți la data liberalității numai când aceasta a fost de natură să le producă vre-o pagubă — și numai cu valoarea bunurilor donate. El răspunde și față de acei, ale că-

ror creanțe au luat naștere posterior donațiunii însă în acest caz trebuie făcută dovada consimțământului lui fraudulos.

JUDECATA: Asupra acțiunii înaintate de reclamantul Dr. Niculae Bugnariu, avocat din Agnita, în contra părților Mihail și Ana Henning din Bărcuț, prin care cere obligarea acestora să-i plătească în solidar în calitatea lor de succesori — de care s'au prevalat în procesul No. C 1617—1929 — osebuit de cheltuielile de judecată și de dobândă aferentă de 9% cu începere dela 31 Octombrie 1933, suma de 3538 lei, echivalentul onorariului ce i se cuvine pentru reprezentarea defunctului în două din cauzele sale și anume: în aceea amintită mai sus și în alta, desbătută înaintea Judecătorei rurale Rupea sub No. G. 1131—1921.

Considerând că chestiunea ce se cere a fi în prealabil examinată este aceea de a se ști care este natura contractului intervenit la data de 7 Noembrie 1926 între defunctul Georg Kloos și părții din cauză, pentruca odată stabilită aceasta, să se vadă la ce anume efecte a putut da el naștere.

Având în vedere că prin contractul despre care este vorba mai sus, decedatul Georg Kloos și-a donat în mod irevocabil părților, pentru după moartea sa, întregul său patrimoniu mobilier, pentru care aceștia din urmă și-au dat acceptarea lor chiar în cuprinsul actului.

Considerând că potrivit articolelor 938 și 946 din codul civil austriac, contractul, prin care o persoană dă în mod gratuit și irevocabil un lucru, mai multe lucruri, întreaga sa avere actuală sau în sfârșit jumătate din aceea viitoare, unei persoane care le acceptă, este fără îndoială un contract de donațiune între vii.

Că potrivit art. 943 din acelaș cod, pentruca acest contract să fie valabil și în cazul când nu ar fi urmat de o tradițiune efectivă, el trebuie să fie redactat în scris, chiar și atunci când obiectul lui l-ar constitui numai bunuri mobiliare, pentrucă în altfel donatorul nu ar avea drept la nicio acțiune.

Că unul și principalul dintre efectele unui asemenea contract este acela că donatarul spre deosebire de legatar, căruia testamentul nu-i acordă decât o simplă expectativă obține un drept integral asupra donațiunii având de obiect lucruri mișcătoare, putând cere imediat, pe baza art. 904 și 943, îndeplinirea contractului, adică predarea efectivă a lucrurilor donate.

Că acest drept, la fel cu dreptul tuturor creditelor derivând din orice altă obligație contractuală, poate fi refuzat și donatarului când părțile au căzut de acord asupra unui termen de îndeplinire în care caz, evident, nu și l-ar mai putea valorifica decât la aiungerea lui la scadență.

Că după cum reese din interpretarea art. 904 și potrivit normelor de drept comun, termenul poate fi sau cert, când data îndeplinirii este mai dinainte cunoscută, sau incert, când această dată rămâne ignorată, cum ar fi prin excelență, moartea donatorului.

Având în vedere că contractul din specie cuprinde în sine toate elementele — și niciunul în plus — prevăzute de articolele citate, pentruca, fără nicio discuție să fie considerat și el ca un contract de donațiune între vii, supus în ce privește îndeplinirea lui, unui termen incert indicat de moartea donatorului Georg Kloos, că din această cauză, calitatea juridică a părților, derivând din contractul încheiat de ei cu defunctul donator nu poate fi decât aceea a unor donatari.

Că declarația invocată de reclamat în atribuirea calității de succesori, părților și pe care aceștia și-au dat-o prin întâmpinarea dela 18 Mai 1931 nu este decât reeditarea declarației pe care au mai dat-o deja prin contractul încheiat la data de 7 Noemvrei 1926 când au acceptat donatia ai cărei beneficiari fuseseră instituți încă de atunci; că dacă totuși au dat-o, aceasta au făcut-o numai pentru a învedera înstatei înaintea căreia se găsea procesul ce le intentase Georg Kloos, că creanța lor, rezultând din contract a devenit, prin moartea donatorului și executorie, astfel că chiar în cazul când ar pierde procesul — ceace nu s'a dovedit — ei ar urma să fie scutiți de orice restituire; că simplă această declarație, chiar în forma în care s'a produs, nu putea să atribue părților calitatea de mostenitori, când este cert că printr'însa, și-au manifestat pentru a doua oară, intențiunea lor de a dobândi *pro donati* mobilele prevăzute în contractul amintit și nici de cum *pro heredi*, pentru care nu aveau vreo vocatiune derivând dintr'un pact succesoral și cu atât mai puțin, una derivând din lege.

Considerând că în conformitate cu art. 953 din codul civil austriac donatarul nu răspunde față de creditorii donatorului ale căror creanțe ființează de mai înainte de data liberalității de cât dacă aceasta a fost de natură să le producă vreo pagubă și atunci însă numai cu valoarea bunurilor donate; el răspunde și față de acei ale căror creanțe au luat naștere posterior donațiunii însă în acest caz trebuie dovedit în plus și consimțământul lui fraudulos.

Având în vedere că din acest punct de vedere reclamantul nu a invocat nici un motiv și nici nu a administrat vreo probă.

Că după cum rezultă din starea de fapt expusă, decedatul Georg Kloos și-a înstrăinat încă depe când trăia, întregul său patrimoniu mobilier, revenind asupra liberalității sale și zădărniciind, în acest chip, dreptul părților, din care cauză ei n'au mai putut căpăta în cele din urmă niciunul din mobilele, ale căror beneficiari fuseseră instituți.

Că apoi și atâta vreme cât sentința adusă în procesul No. C. 1617—1929 nu a consacrat existența vreunei creanțe în favoarea reclamantului donator, părții n'au putut dobândi cu titlu de donatari nici suma de bani și nici cele câteva mobile pretinse dela ei de decedat prin litigiul mai sus menționat.

Că așa fiind este evident că părții, donatari numai cu numele, nu pot fi, în virtutea ar-

ticolului 953 din codul civil austriac. făcui răspunzători de datoriile exdonatorului lor.

Că aceeaș soluție se impune chiar și în cazul când prin imposibil declarația făcută de ei, prin întâmpinarea dela 18 Mai 1931 ar fi fost de natură să-i investească cu calitatea de mostenitori pentru următoarele considerațiuni:

Considerând că în conformitate cu art. 801, 802 și 821 din codul civil austriac, devin răspunzători pentru creanțele tuturor creditorilor defunctului, chiar și în cazul când averea rămasă nu ar fi îndestulătoare, numai acei mostenitori, cari au acceptat neconditionat (pur și simplu) succesiunea și nu și acei, cari au acceptat-o sub beneficiu de inventar, în care caz răspund numai în proporția cotelor mostenite și numai până la concurența acestora.

Că din interpretarea art. 800 și potrivit practicei jurisprudentiale, urmează să fie considerați ca mostenitori sub beneficiu de inventar, totii acei cari prin declarațiunea lor de acceptare nu au precizat că se înfățișează ca mostenitori neconditionați.

Că din această cauză declarațiunea părților n'ar putea fi considerată decât cel mult ca o declarație de acceptarea succesiunii defunctului Georg Kloos sub beneficiu de inventar, astfel că într-o asemenea situațiune nu ar fi obligați să răspundă decât în proporția cotelor mostenite și până la concurența acestora.

Că însă, după cum s'a dovedit, decedatul și-a înstrăinat patrimoniul mobilier, revocându-si liberalitatea, de unde consecința că părții nedobândind nimic nici cu titlu de succesor, cată în temeiul articolelor citate, să fie și în aceasta de-a doua calitate, exponerați de orice răspundere.

Că în felul acesta, acțiunea rămânând nefondată, cată a fi respinsă.

Pentru aceste motive etc.

Judecător: ss. Dr. Teodor Diaconescu ;
Grefier: Alexandru Gădei.

Notă. Această hotărâre a fost confirmată de Tribunalul Târnava Mare ca instanță de recurs, p rin sentința No. Ca 516—10—1934.

Jurisprudente comerciale

Curtea de Apel Cluj Secția I.

Decizia No. C. I. 2300/931. Președinția Dlui I. Mănescu președ.

In conformitate cu art. 37 din legea falimentului dreptul de atacare se prescrie în 6 luni socotit dela declararea falimentului. Lunile nu se compută conform art. 902 din c. c. a. cu 30 zile căci în materie comercială dacă termenul e calculat pe perioade cuprinzând mai multe luni, actul juridic trebuie îndeplinit în ziua luni care corespunde în privința denumirii sau cifrei cu ziua dela care se face computare. Că pentru a duce la rezultat

acțiunea de atacare se cere îndeplinirea a două condițiuni: ca debitorul să fi încetat plățile și că partea care primește asigurarea să stie în momentul asigurării despre încetarea plăților. Jurisprudenta este unanimă în a constata, că comerciantul care nu poate face față plăților și tolerează ca averea sa să fie sechestrată, se găsește în încetarea de plăți, dar atunci însă când se încapătinează și din sicană nu plătește creanța unui creditor, nu se poate sustine că a încetat plățile numai dacă împrejurările comerțului arată în mod neîndoios, că nu mai e în stare să-l continue.

Având în vedere, că reclamantul prin acțiunea introdusă a atacat actul falitului E. B. prin care acesta a permis intabularea creditorului Br. B. F. asupra imobilului său din Cluj No. 277 și 4737 sustinând că acest act s'a făcut după încetarea plăților și în fraudă creditorilor și a cerut anularea lui.

Că tribunalul Cluj a respins acțiunea ca nefondată pe motivul că pârâitul locuind la țară n'a fost în măsură să stie, că falitul E. B. este în stare de încetare de plăți.

Că reclamantul făcând apel a cerut administrarea unui probator care cerere fiind admisă Curtea a administrat toate probele propuse de reclamant.

Având în vedere, că prin depozitiunile martorilor E. B. și Dr. E. G., precum și din actele dela dosar se constată în fapt, că E. B. în luna Iunie 1927 având nevoie de bani pentru cumpărarea a 2 bijuterii a cerut dela pârât 280.000 lei cu condiția ca din câștigul ce se va realiza în urma vinderii bijuteriilor va primi și pârâtul o parte, dar bijuteriile nenutându-se vinde, au convenit că suma de 280.000 lei să fie reținută de E. B. ca împrumut cu dobândă de 24% mai târziu cu 22%. Dar cum E. B. n'a achitat datoria la scadență, în luna Martie 1928 pârâtul a încredințat pe avocatul său E. G., ca să asigure creanța față de E. B., în urma cărei încredințări Dr. E. G. prezentându-se în prăvălia falitului a cerut acestuia să dea gaj pentru asigurarea creanței pârâtului, la ce falitul a declarat că nu poate da din cauza că a dat altei persoane, atunci reprezentantul pârâtului s'a dus la cartea funduară a constat că E. B. are un imobil care nu e grevat, pe urmă falitul la 31 Martie 1935 a consimțit să iscălească o obligație, prin care a garantat creanța pârâtului admitând intabularea dreptului admitând intabularea dreptului de inotecă asupra imobilului Nr. 277 și 4737 din Cluj ce s'a și efectuat în cartea funduară.

La 2 Iulie 1928 E. B. a fost declarat în stare de faliment, iar prin acțiunea introdusă la 3 Ian., 1929 s'a introdus acțiunea de față, față de care pârâtul a ridicat incidentul tardivității sustinând că a fost introdusă peste termenul legal de 6 luni, iar în fond a cerut respingerea ei pe motivul că el n'a avut cunoștință de încetarea plăților.

Asupra incidentului de tardivitate,

Având în vedere că în conformitate cu art. 37 din legea falimentului dreptul de atacare

se prescrie în 6 luni socotite dela declararea falimentului.

Că greșit sustine pârâtul că lunile sunt a se computa conform art. 902 din c. c. a. cu 30 zile căci în materie comercială dacă termenul e calculat pe perioade cuprinzând mai multe luni, actul juridic trebuie îndeplinit în ziua lunii care corespunde în privința denumirii sau cifrei cu ziua dela care se face computare.

Considerând că falimentul a fost declarat la 2 Iunie 1928, iar acțiunea a fost introdusă la 2 Ianuarie 1929, deci în termenul legal de 6 luni, incidentul este nefondat.

Asupra fondului.

Având în vedere că conform art. 27 al. II din legea falimentului sunt atacabile actele juridice ale falitului făcute după încetarea plătilor prin care partea cealaltă a fost asigurată presupunând că aceasta stia în momentul primirii asigurării despre încetarea plătilor.

Că din acest articol de lege rezultă în mod categoric, că pentru a duce la rezultat acțiunea de atacare se cere îndeplinirea a două condițiuni: ca debitorul să fi încetat plățile și că partea care primește asigurarea să stie în momentul asigurării despre încetarea plătilor.

Că în ce privește încetarea plătilor jurisprudența este unanimă în a constata, că comerciantul care nu poate face față plătilor și tolerează ca averea să fie sechestrată, se găsește în încetarea de plăți, dar atunci însă când se încapătănează și din sicană nu plătește creanța unui creditor, nu se poate sustine că a încetat plățile numai dacă împrejurările comerțului arată în mod neîndoios, că nu mai e în stare să-l continue.

Considerând că din actele dela dosar, rezultă că înainte de ce pârâtul a primit asigurarea creanței sale, E. B. a suferit executie, ce denotă că a fost în încetarea de plăți.

Având în vedere că nu este dovedit că pârâtul ar fi avut cunoștință de aceasta executie, iar din faptul că falitul nu achitase nimic din datoria sa nu se putea deduce că acesta se găsea în încetarea de plăți, pentru că aceasta învinuțată a lui de a nu achita ratele creanței putea fi considerată și ca o sicană, mai ales că falitul n'a putut vinde bijuteriile cumpărate cu banii împrumutați dela pârâți, că neachitarea unei creanțe ar putea servi ca presumpție că debitorul se găsește în încetarea de plăți numai dacă ar concura și alte împrejurări, din care creditorul ar putea deduce că debitorul nu-si mai poate continua comerțul și nu poate face față plătilor, ori în speță nu se pot constata atari împrejurări, din cari pârâtul ar fi putut să stie că debitorul său a încetat plățile. ba mai mult, faptul că cerând asigurarea creanței sale, a rășisit imobilul falitului negrevat a putut să-i smulhere orice nedumerire, în privința situației falitului și să-l întărească în convingerea că falitul este activ și bun de plată.

Căci dacă un comerciant a dat gaj și altei persoane această împrejurare însă nu e suficientă pentru a demonstra situația comerciantului numai dacă comerciantul pentru a se im-

rumuta gaiează toată marfa, ori o parte în seamnată din prăvălie, dar în speță nu s'a dovedit că pârâtul ar fi știut că ce marfă s'a dat drept gaj și în ce cantitate, astfel din simpla declarație a falitului c'a dat gaj unei alte persoane, pârâtul nu putea deduce că falitul este în încetare de plăți.

Că astfel nedovedindu-se că pârâtul în momentul primirii asigurării a știut că E. B. a încetat plățile, bine Tribunalul a respins acțiunea, în consecință Curtea a menținut sentința Tribunalului conform dispozitivului.

Cheltuelile de apel s'a acordat conform art. 508 P. c.

29 Mai 1935.

Presedinte: I. Mănescu. Raportor: I. Muresan.

NOTĂ. — Atât Codul de Comerț român cât și Legea falimentului Ungară, în vigoare în Ardeal, nu dau definițiunea „încetării plătilor unui comerciant“, adică prin aceste legiuiri nu se stabilesc criteriile speciale cari învederează, că viața juridică a comerciantului a atins, sfârșitul și deschiderea falimentului se impune.

În lipsa unei definițiuni a legii, care cu greu s'ar putea da azi, în vârtejul problemelor economice și sociale cari supun viața la o continuă și violentă transformare, doctrina și jurisprudența au ajuns la o soluțiune ce pare generalmente admisă.

Astfel s'a decis, că în constatarea încetării plătilor unui comerciant nu este esențială *realitatea patrimonială*, ci în soluționarea problemei intervine noțiunea psihologică și socială a „*încederii legitime*“. Elementul obiectiv al valorii materiale a bunurilor rămâne pe plan secundar și înaintea lui trece elementul subiectiv „*creditul*“, și acesta constă în încrederea pe care comerciantul o inspiră, în lumea comercială, prin modul cum își manifestă viața comercială în raport cu terții, cu cari are legături în interesul negoțului pe care-l exercită.

În această doctrină rămâne fără interes mărimea activului sau pasivului comerciantului, căci este destul, ca el să facă față obligațiunilor comerciale și în privința aceasta s'a ajuns la concluzia, că nu are importanță mijloacele și modul cum comerciantul își face regulat plățile și-si execută angajamentele comerciale, oricât acele mijloace ar fi de reprobabile, căci semnul ce ar concretiza criteriul încetării plătilor s'ar ivi în cazul când apare o manifestare exterioară și vizibilă că îndicium a imposibilității comerciantului de a-si îndeplini obligațiunile întreprinderii sale.

Cu un cuvânt, este suficient legitimată viața juridică a unui comerciant, dacă activitatea lui este sprijinită pe o *încredere notorie*, indiferent dacă la bază subsistă un credit real ori factice, și deci atâta vreme cât negustorul plătește la timp datoriile, nezdruccinând relațiunile sale comerciale, el nu poate fi socotit că este în încetare de plăți, căci în stabilirea încetării plătilor, realitatea patrimonială a comerciantului nu constituie un element esențial al existenței vieții comerciale.

Această doctrină o găsim deplin justificată, ca una ce satisface textul și scopul legii și corespunde, cu deosebire azi, necesităților vieții practice, și ea este consacrată de unele legiuiri, cum este legislația comercială belgiană, care este formală în privința aceasta, de oarece art. 437 prevede că:

„comerciantul care încetează plățile sale și al cărui credit se găsește sdruncinat, este în stare de faliment“.

Concluzia ce trebuie trasă în privința creditorilor care care falitul a contractat în epoca suspectă, este, că dacă comerciantul, în acest interval, a reușit să-și mențină o situațiune comercială de prosperitate aparentă, iar terți contractanți n'au cunoscut, sau n'au putut cunoaște cu toată diligența necesară, mijloacele viclene de care a uzat spre a menține un credit fictiv, și el a avantajat pe unii din creditori, în asemenea ipoteză actul creditorului încheiat în acea epocă nu poate fi atacat, numai pe consideratiunea că pasivul falitului întrece activul.

AL. ULVINIANU

Președinte la Curtea de Apel Cluj

Inalta Curte de Casație și Justiție Secția I-a.
Decizia No. 152—1934. Președ. T. Magheru consilier

Denunțarea creanței și somatiunea de plată, făcută băncii — și luată la cunoștință de directorul acesteia. — fiind simple acte de procedură, sunt valabile chiar dacă actele de luarea cunoștinței, nu sunt semnate de membri din consiliul de administrație. Art. 87 și 88 reg. c. f.

Asupra motivelor de casare.

Considerând că în adevăr, obligațiunea băncii intimată de a restitui suma depusă de recurent spre fructificare, nu a luat naștere prin faptul denunțării creanței, ci în momentul când intimata a primit suma spre fructificare, acceptarea depunerii sumei cuprinzând implicit obligațiunea Băncii de a restitui suma depusă spre fructificare în momentul când creanța a ajuns la scadență.

Că în speță fixarea scadentei creanței, făcându-se prin denunțarea ei, de aci rezultă că actul de denunțare constituie un *simlu act de procedură, care putea fi primit de orice reprezentant al Băncii, iar nu act de obligațiune din cele pentru valabilitatea căreia se cere semnătura a trei membri din consiliul de administrație*:

Că a se decide altfel, ar însemna că Banca ar putea în mod unilateral să înlăture obligațiunea sa de a restitui sumele ce a primit spre fructificare, refuzând pur și simplu să primească actele de denunțare și somatiunile de plată, ceea ce este contrar principiilor de drept ce guvernează această materie.

Prin urmare, denunțarea creanței și somatiunea de plată, făcută Băncii — și luată la cunoștință de directorul Băncii, — fiind simple acte de procedură, erau valabile chiar dacă actele de luarea cunoștinței, nu sunt semnate de trei membri din consiliul de administrație.

Că așa fiind, prin rea aplicatiunea a §-lui 87 și 88 reg. c. f. Tribunalul a hotărât că denunțarea creanței nu ar fi valabilă și că în atare caz nu se putea face intabularea dreptului de ipotecă pe baza livretului de depunere.

Că deci acest motiv de casare fiind fondat, recursul urmează a fi admis și în consecință a se casa decizia atacată cu recurs, cu trimitere la aceeași instanță spre o nouă judecare.

Jurisprudențe Procedurale

Inalta Curte de Casație și Justiție, Secția I.

Decizia No. 939—1935. Președinția Dlui S. Tîpei cons.

Imobilul, proprietatea separată a soției, poate fi cerut în administrare dela sot chiar în timpul divorțului.

Competință. Conform art. 1 p. 2, litera d din proc. civ., procesele pentru retrocedarea unui imobil, sunt de căderea judecătoriei indiferent de valoare, și în asemenea procese se presupune existența unei convenții pentru deținerea imobilului, însă nu intră în prevederile aceluși text, revocarea din partea soției, a dreptului pe care art. 1258 c. c. A. I-a acordat soțului de a administra imobilul soției.

Introducerea acțiunii echivalează somatiunea de a preda administrarea averii.

Stăruința vărâtului în proces naște dreptul de cheltueli în favoarea recl.

DELIBERÂND.

Asupra recursului făcut de Dionisie Finta făcut în contra sentinței No. C. III. 114/1930—11 din 2 Martie 1931 dată de Curtea de Apel Cluj, sec. III. în proces cu Maria Gönçzi.

Având în vedere lucrările dela dosar, din care rezultă dacă intimata Maria Gönçzi a chemat în judecată pe recurentul Dionisie Finta pentru recunoașterea dreptului de proprietate și predarea în posesiune a imobilelor arătate în acțiune, arătând că acesta i-a intentat acțiune de divorț și că tribunalul a admis separațiunea de pat și masă pe timp de 6 luni.

Că ambele instante de fond au admis acțiunea.

Că, pentru a da această soluțiune, Curtea de Apel respinge mai întâi excepțiunea ridicată de recurent, că conform art. 1 pct. 2, alin. d pr. civ. ard., procesul trebuia intentat la Judecătoria fiindcă este vorba de predarea unor imobile asupra cărora recurentul ca sot, în baza art. 1238 c. c. a., avea dreptul de administrare până la revocare, motivând că valoarea litigiului excede competența Judecătoriei.

Curtea respinge apoi și excepțiunea recurentului că fiind pendinte procesul de divorț, acțiunea n'ar putea fi intentată pe cale separată, decât numai după terminarea divorțului, motivând că conform art. 687 și 44 pr. civ. ard. este facultativă conexarea drepturilor patrimoniale cu procesul de divorț, că averea separată a soției poate fi prefinsă de aceasta chiar și în timpul duratei căsătoriei, și că potrivit art. 105 legea matrimonială, separația de pat și masă are, cu privire la raporturile matrimoniale, efectul divorțului.

Că, în fond, Curtea de Apel constată că intimata este proprietară tabulară a imobilelor în litigiu, care, constituiesc averea ei separată, că recurentul i-a definit numai ca administrator, drept ce poate fi revocat, și că intentarea prezentei acțiuni echivalează cu o revocare.

Curtea respinge și obiecțiunea recurentului că nu se poate admite acțiunea, deoarece aceste imobile ar fi fost donate intimății, iar după divorț recurentul va cere anularea donațiunii, motivând că art. 1238 c. c. a. nu prevede o atare excepție și că în orice caz, acest drept rămâne deschis.

Având în vedere că prin motivul I de casare se impută Curtii de Apel că ar fi comis un exces de putere și ar fi violat art. 1 pct. 2 alin. d, proc. civ. și art. 180 pct. 3, pr. civ. ard. prin aceia că a respins excepțiunea recurentului că el fiind administratorul averii soției sale, procesul pentru revocarea autorizației de administrare și retrocedarea imobilelor urmează să fie soluționată de judecătoria, ori care ar fi valoarea litigiului. Apoi prin aceia că nu a respins acțiunea pe motiv că n'a fost introdusă împreună cu procesul de divorț.

Considerând că potrivit dispoz. art. 1 pct. 2 alin. d, din proc. civ. ard. se vor judeca de Judecătoria indiferent de valoarea obiectului în litigiu, procesele pentru retrocedarea unui imobil cedat în afară de raportul de chirie sau arendă — pentru folosință pe timp hotărât până la denunțare sau revocare, procese intentate în baza expirării termenului de folosință, în baza denunțării sau a revocării.

Considerând că aceste procese prevăd existența unei convenții în baza căreia imobilul este detinut de partea dela care se cere retrocedarea, nu se pot referi însă și la cazurile, cum este cel din speță, unde este vorba de revocare din partea soției, a dreptului pe care art. 1258 pr. civ. ard. îl acordă sotului de a administra, în timpul duratei căsătoriei averea parafernala a soției sale.

Că astfel fiind, dispozițiunile art. 1 pct. 2 al. d, pr. civ. ard., nu-si pot avea aplicare în speță și prin urmare Curtea de Apel, constatând că după valoarea obiectului în litigiu, tribunalul este competent să judece pricina în prima instanță, cu drept cuvânt a respins excepțiunea recurentului, că procesul era de competența judecătoriei.

Considerând că dreptul sotului de a administra averea separată a soției nefiind un drept absolut, ci putând fi revocat oricând de soție, Curtea de Apel n'a comis nici un exces de putere și n'a violat art. 180 pct. 3 pr. civ. ard., când a respins și excepțiunea recurentului că acțiunea trebuia respinsă pe motiv că n'a fost introdusă împreună cu procesului de divorț.

Că, astfel fiind, motivul I de casare nu este întemeiat.

Asupra motivului II de casare, prin care se impută Curtii de Apel că ar fi comis un exces de putere prin aceia că a admis acțiunea în fond, deși imobilele în litigiu fiindu-i donate intimatului de recurent, acesta va revoca donațiunea după terminarea procesului de divorț.

Considerând că cele susținute de recurent în acest motiv de casare putând forma numai obiectul unei eventuale acțiuni în revocarea donațiunea neputând însă avea vre-o influen-

ță asupra soluționării prezentului proces în care intimata, făcând uz de dreptul ei legal, cere dela recurent să-i recunoască dreptul de proprietate asupra imobilelor care îi aparțin și să i le predea în posesiune. Curtea de Apel cu drept cuvânt nu a luat în considerare această apărare a recurentului așa că motivul II de casare este de asemenea neîntemeiat.

Asupra motivului III de casare prin care se impută Curtii de Apel că ar fi comis un exces de putere prin aceia că, considerând acțiunea ca somatiune nu a compensat cheltuielile de judecată, deși recurentul nefiind mai întâi somat să predea intimății, imobilele nu poate fi tratat ca unul care a dat ocazie la proces.

Considerând că din moment ce recurentul nu a recunoscut pretențiunile intimății, ci, contestându-le a continuat procesul, Curtea de Apel cu drept cuvânt l-a obligat la suportarea cheltuielilor de judecată, așa că motivul III de casare este de asemenea neîntemeiat și prin consecință recursul urmează să fie respins.

Apreciind și asupra cererii intimății făcută prin întâmpinarea de a i se acorda cheltuieli de judecată Curtea le fixează la 500 lei.

Jurisprudențe penale

Înalta Curte de Casație și Justiție Secția II-a

Decizia No. 2620—1934. Președinte: Tb. Radu cons. 71

Penal. Deși art. 193 c. p. prevede pe funcționarul public abdicând de puterea funcțiunii sale, totuși complici — simpli particulari, urmează soarta autorului principal.

DELIBERÂND,

Având în vedere primul motiv de casare declarat pentru greșita interpretare și aplicare a art. 470 pr. pen. prin care recurenții se plâng că a trecut Curtea de Apel la disiungerea procesului, fără a se constata o imposibilitate pentru prezentarea sau aducerea celorlalți acuzați, prin a căror interogare s'ar fi clarificat complet situația.

Având în vedere că, în ce privește disiungerea unui proces, instanțele de fond sunt suverane în a aprecia, fiind o chestiune de administratie interioară a procesului.

Având în vedere și faptul că contra disiungerei unui proces nu există cazuri de nulitate prevăzute de lege.

Că deci motivul de casare e nefondat și cătă a fi respins.

Având în vedere motivul II de casare, declarat cu invocarea nulităților prev. de art. 384 pct. 9 și 10 proc. pen. pentru greșita interpretare și aplicare a art. 313 pr. pen., deoarece Curtea de Apel, a trecut la judecarea procesului numai prin interogarea acuzaților prezentați, citindu-se apoi depozitiile pe cari de-au făcut martorii.

Având în vedere că din procesul verbal al Curții de Apel Cluj, din 25 Ianuarie 1934, se constată că presedintele a dat cetire depozițiilor martorilor făcute în fața judecătorului de instrucție și citată pentru termenul de mai sus, fără ca acuzații sau apărătorul lor să fi arătat imediat vreo cauză de nulitate conform art. 384 al. penultim proc. penală pentru această procedură.

Că astfel și acest motiv de casare e nefondat și cată a fi respins.

Având în vedere motivul IV de casare, prin care recurenții se plâng că greșit Curtea de Apel le-a aplicat dispozițiunile art. 193 c. p. deoarece ei sunt simpli particulari.

Având în vedere că acuzații au fost condamnați pentru complicitate la delictul violării libertății individuale, prev. și ped. de art. 193 și 195 c. p.

Că prin urmare deși art. 193 c. p. prevede pe funcționarul public abuzând de puterea ce-i conferă funcțiunea totuși acuzații, de altfel particulari au fost complici, deoarece au ușurat cu intervențiunea lor deținerea ilegală a lui Coldea Mihai făcută de către acuzatul I Crascai Petru iandarm, șef de post, așa că urmând soarta autorului principal în mod corect Curtea de Apel i-a condamnat în baza art. 193 și 195 c. p.

Că deci și acest motiv de casare e nefondat și cată a fi respins.

Inalta Curte de Casație și Justiție Secția II-a.

Decizia Nr. 1388—1935, Preșidenția Dlui Th. Radu cons.

Pedeapsa colectivă prev. de art. 96 c. p. se aplică după distincțiunile din art. 97 c. p. celor cari au săvârșit un cumul real de infracțiuni și sistemul absorbțiunii se aplică numai pedepselor privative de libertate, iar în ce privește cele pecuniare se reglementează de art. 102 c. p.

Având în vedere că, după cum s'a arătat mai sus, acuzații au fost condamnați la câte patru luni închisoare corecțională, în baza art. 49 al. 1, teza I. N. p. și a art. 32 din legea pentru reglementarea portului și vânzarea armelor în ceiace privește pe acuzatul Socaci Ioan și în baza aceluiași art. 49 al. 1, teza I. N. p. și art. 32 al. III litera c, din mai sus citata lege a reglementării portului armelor, în ceiace privește pe Moss Lazăr cu comb. art. 96, 98 și 71 c. p. și cu aplicațiunea art. 92 c. p. pentru ambii acuzați.

Considerând, că potrivit dispoz. art. 49 al. I, teza I. N. p. se pedepsește crima de furt cu reclusiunea până la cinci ani, — că conform art. 32 din legea pentru reglementarea portului și vânzării armelor se pedepsește cei cari au contravenit acestui text, cu amendă dela 5000 lei la 20.000 lei; că potrivit art. 32 alin. III lit. c. din aceiași lege, pedeapsa care se dă în baza lui trebuie să fie de 20.000 lei amendă.

Considerând că, prin notiunea de pedeapsă colectivă prescrisă prin art. 96 c. p. ar fi aplicată după distincțiunile din art. 97 și urm.

c. p. celor ce au săvârșit un cumul real de infracțiuni, se înțelege că sistemul absorbțiunii se aplică numai pedepselor privative de libertate rămânând ca în ceiace privește pedepsele pecuniare ce s'ar cuveni aceluiași infractor să fie fixate separat, întrucât potrivit dispoz. art. 102 c. p. ele se cumulează.

Că, astfel fiind și cum în spetă, prin efectele aplicațiunii art. 92 c. p. s'a operat asupra genului de pedeapsă cât și asupra duratei ei și astfel reclusiunea s'a găsit a fi înlocuită prin închisoarea corecțională cu durată de aplicare sub 6 luni — cât este minimul general prevăzut de art. 24 c. p. pentru reclusiune — urmează a decide că prin condamnarea acuzaților la câte 4 luni închisoare corecțională, instanțele de fond au observat în ceiace privește măsurarea pedepselor privative de libertate, gradările prevăzute de lege și deci motivul de casare urmează a fi înlăturat ca nefondat.

Că însă potrivit dispozițiilor art. 102 c. p. instanțele ar fi fost datoare a condamna pe acuzați și la pedepsele pecuniare respective.

Că întrucât n'au procedat astfel, au săvârșit nulitatea de fond prevăzută de art. 385 pct. 2 Pr. p. cari însă găsindu-se a fi comisă în favoarea acuzaților, această Inaltă Curte, în lipsă de recurs din partea Ministerului Public, se găsește în imposibilitatea de a o putea lua în considerare.

Considerând că potrivit dispozițiilor art. 33 al. 2 nov. pr. pen. când instanțele de fond au făcut la darea pedepsei acuzatului aplicațiunea art. 92 c. p. părțile nu mai pot propune în fața Inaltei Curți o mai largă aplicațiune a acestui text.

Că, astfel fiind și cum în spetă pedepsele se găsesc a fi date cu aplicațiunea art. 92 c. p. urmează că motivul de casare bazat pe cazul de nulitate de fond prevăzut de art. 385 pct. 3, pr. pen. să fie înlăturat ca inadmisibil.

Inalta Curte de Casație și Justiție Secția II.

Decizia Nr. 3789—1935, Preșidenția Dlui T. Radu cons.

Computarea arestului preventiv. Condițiile în care poate fi obligatorie și în care poate fi facultativă pentru instanță. Ce instanță și în ce moment se poate face computarea? Abrogarea art. 505 din P. P. Ard. prin dispozițiile legii penitenciarilor.

DELIBERÂND,

Asupra recursului declarat de condamnații Dobos Vasile și Ciulei Ileana, prin apărătorul lor, contra deciziunii Curții de Apel Cluj S. I-a, Nr. P. I. 800—1935, care respinge recursul declarat de aceștia în contra încheerii Trib. Turda Nr. P. 2811—1934, prin care li s'a respins cererea de a se computa în pedeapsă timpul petrecut în arest preventiv, între pronunțarea sentinței primei instanțe și pronunțarea deciziunii Inaltei Curți de Casație și Justiție.

Având în vedere că prin acest recurs în scris aflat la dosar, cerându-se admiterea lui,

se arată în esență că s'au violat dispoz. art. 94 Cp. art. 505 Pr. p. ard. și 41 legea penitenciarelor, cu omisiune esențială și exces de putere.

Considerând că prin art. 41 al. 1. legii penitenciarelor, care este o lege de unificare, se dispune că instanțele judecătorești vor aprecia dacă timpul detențiunii preventive urmează să fie socotit în durata pedepsei iar în cazul când deținuții vor consimți să muncească, timpul detențiunii preventive va fi socotit obligator în durata pedepsei.

Considerând, după cum rezultă din cuprinsul acestui text, că ambele feuri de computări prevăzute, *atât cea facultativă cât și cea obligatorie* se bazează pe elemente de fapt, cari servesc instanțelor de judecată, fie a aprecia, conform alin. 1, dacă timpul detențiunii preventive urmează să fie socotit în durata pedepsei, fie dacă prevenitul a efectuat munci, conform alin. II, în acest caz preveniunea trebuind a se socoti obligator în pedeapsă.

Că aceste elemente de fapt, cași acelea prev. de art. 94 Cp. ard. urmează a fi considerate ca apărări ce trebuiesc supuse judecătorilor chemați a judeca fondul, *aceștia fiind singurii* cari au căderea de a se ocupa de ele și de a conchide pe baza lor;

Că a admite că posterior, după rămânerea definitivă a hotărârei se poate cere socotirea timpului petrecut în prevenție, ar însemna o derogare dela principiul autorității lucrului judecat.

Considerând că dacă legiuitorul ar fi avut această intențiune, prin legea penitenciarelor, ar fi derogat expres dela principiul de mai sus.

Că astfel fiind, dispozițiunile art. 505 Pr. p. ard. fiind contrarii dispozițiunilor art. 41 din legea penitenciarelor, se găsesc abrogate.

Că prin urmare motivele de casare invocate de recurenți sunt neîntemeiate, recursul urmând a fi respins ca nefondat.

Inalta Curte de Casație și Justiție Secția II-a.

Decizia No. 3793/1935. Președ. Dlul Th. Radu consilier

Computarea arestului preventiv. Condițiunile art. 41, al. II din legea penitenciarelor. Probairea acestor condițiuni este esențială pentru computare.

Văzând motivul de casare prin care recurentul se plânge, că în mod nejustificat instanțele de fond nu i-au scăzut timpul petrecut în prevenție din pedeapsă.

Având în vedere că, din deciziunea atacată se constată că, pentru a nu computa prevenția în pedeapsă, instanța de apel motivează că, acuzatul nu și-a dovedit pretenția sa, cu certificatul prevăzut de art. 41 al. 2. din legea penitenciarelor.

Că, dar urmează a vedea că, în asemenea condițiuni instanța de apel a fost în drept să nu socotească împlinit în pedeapsă timpul petrecut de acuzat în prevenție și deci și acest ultim motiv de casare urmează a fi înlăturat, ca nefondat.

Jurisprudențe la diverse legi

Inalta Curte de Casație și Justiție, Secția III.

Decizia No. 694—1934 Preșidenția Dlul O. Băleanu. Cons.

Act de paupertate depus posterior introducerii cererii făcute instanței.

MOTIVE,

Art. 74 din legea timbrului prevede sancțiuni pentru funcționarul public, care dă curs unui act netimbrat sau insuficient umbrat, de unde rezultă că *orice act supus unei taxe de timbru trebuie, în principiu, să fie timbrat chiar din momentul prezentării lui la o autoritate publică; numai acolo unde legiuitorul derogă în mod expres dela această regulă, actul se poate timbra și ulterior.*

Referitor la cererile introductive de instanță și actele de procedură netimbrate sau insuficient timbrate, legiuitorul a derogat dela acest principiu, prevăzând în art. 42 că judecata va încuviința părții interesate un singur termen pentru timbrare sau complectare, iar dacă nici la acest termen nu va justifica plata, judecata va pronunța nulitatea cererii.

Nici un text de lege din citata lege însă nu conține vreo dispozițiune similară, care să permită părții interesate să depună certificatul de paupertate și ulterior introducerii acțiunii, sau căii de atac (apel, recurs, etc.).

Intrucât este de principiu că excepțiunile sunt de strictă interpretare, urmează că dispozițiunile sunt de strictă interpretare, urmează că dispozițiunile art. 42 citat nu pot fi extinse prin analogie și la depunerea actelor de paupertate.

În atare situațiune, urmează că *actul de paupertate trebuie depus odată cu acțiunea, etc., fără a putea cere termen pentru prezentarea lui ulterioară.*

Astfel fiind și întrucât în spetă tribunalul a constatat în fapt că recurentul nu a depus actul de paupertate chiar odată cu apelul, ci ulterior, rezultă că fără să violeze textele menționate a anulat apelul ca netimbrat.

Inalta Curte de Casație și Justiție, Secția I.

Dec. Nr. 1084—984. Preșidenția Dlul Macri consilier

Expertiză. Netimbrare. Taxa și amenda pot fi achitate în instanță.

Art. 57 din legea accelerării indică procedura de urmat nu numai pentru cazul în care cererile introductive de instanță și actele de procedură nu ar fi timbrate legal, ci și pentru cazurile în cari actele probatorii nu ar fi legal timbrate. După ce prin alin. 5 și 6 se prevede cum trebuie a se urma pentru timbrarea actelor probatorii, se adaugă prin alin. 7, că în toate cazurile, deci și în acelea în cari actele probatorii ar fi netimbrate — taxele de timbru fix și proportional, precum și orice alte taxe și amenzi, se pot plăti chiar înaintea judecării prin

depunere de coli timbrate, cari se vor anula în instantă.

În speță, Curtea de Apel nu a făcut altceva decât să se conformeze acestei din urmă dispozițiuni, admitând timbrarea în instantă a actului de expertiză, așa că motivul de casare, prin care se pretinde că asemenea timbrare nu este legală și că actul de expertiză trebuia declarat nul, este neîntemeiat.

Inalta Curte de Casație și Justiție Secția I.

Decizia No. 806—1934. Președinția Dlui Al. Jucă, preș.

Timbru. Acțiune nesuficient timbrată. Acordarea unui termen de plată a taxei și amenzii. Neverificarea instanței decât ulterior termenului acordat. Nu poate fi imputabilă părții. Art. 42 din legea timbrului.

Având în vedere că prin sentința atacată cu recurs, Tribunalul Argeș s. I-a a anulat ca insuficient timbrat apelul făcut de recurentul Ion Toma Ștefan în contra cărții de judecată nr. 142 din 1933 a judecătoriei ocolului rural Jiblea—Argeș, dată în procesul de revendicare intentat în contra preotului N. Neguț, întinat în recurs.

Pentru a ajunge la această soluțiune tribunalul constată în fapt și motivează că cererea de apel a recurentului la data introducerii ei, nu a fost timbrată, iar în sedința dela 18 Ianuarie 1934 recurentul cerând amânarea pentru a timbra apelul i s'a acordat un termen în acest scop, pentru care recurentul cu petiția înregistrată la nr. 9170 din 1934 a depus timbre în valoare de 193 lei și 2 lei timbru de aviație, fără a justifica și plata amenzii prevăzute de art. 42 al legii timbrului, astfel că, în această situație, recurentul neconformându-se dispozițiunilor textului citat nedepunând și amenda la termenul ce i s'a acordat în acest scop, el nu mai poate fi primit să remedieze această lipsă, și, în consecință, apelul fiind nesuficient timbrat urmează a fi anulat ca atare;

Având în vedere că prin motivul de casare recurentul pretinde că tribunalul ar fi violat art. 42 din legea timbrului întrucât deși la termenul ce i s'a acordat pentru timbrarea apelului nu a depus decât taxa de timbru fără amenda legală, totuși la acest termen, amânându-se procesul din lipsă de timp, nu s'a relevat lipsa amenzii, iar la termenul următor când s'a observat lipsa și recurentul s'a oferit să depună amenda, tribunalul a refuzat să o primească anulând contrar prevederilor textului sus citat apelul ca nesuficient timbrat;

Considerând că dacă o cerere introductivă de instanță a fost depusă netimbrată, sau insuficient timbrată, și dacă la prima zi de înfățișare nu s'a justificat plata taxei de timbru, în acest caz, conform art. 42, alin. 2 din legea timbrului, judecata la cerere, va încuviința părții interesate un singur termen pentru plata ei și a amenzii, egală cu îndoițul valorii lor;

Că aliniatul 3 de sub același articol prevede că dacă nici în acest termen partea intere-

sată nu va justifica plata, judecata va pronunța nulitatea cererii;

Considerând că pentru aplicarea sancțiunii prevăzute de acest text al legii, instanța este datoare ca la termenul acordat pentru justificarea plății taxei de timbru și a amenzii, fiind procedura de citare a părților îndeplinită să verifice neapărat dacă partea justifică, sau nu, plata taxei și a amenzii invitând pe partea în drept, când ea este prezentă, să producă dovada plății și numai după ce va constata că nu se produce dovada plății taxei și a amenzii, să pronunțe nulitatea cererii, chiar la acel termen, fără a mai face vreun act de cercetare în fond a pricinii, sau a amâna pricina pentru a-tare cercetare;

Că însă dacă instanța, la termenul acordat pentru justificarea plății taxei de timbru și a amenzii, fiind procedura de citare îndeplinită, va omite să facă această verificare și va trece la cercetarea pricinii în fond, în asemenea caz, relevându-se ulterior chestiunea plății taxelor și a amenzii, partea va putea să împiedice aplicarea sancțiunii nulității cererii sale, justificând plata datorită în chiar sedința în care s'a făcut această relevare;

Că dreptul părții de a justifica plata taxei și a amenzii în aceste condițiuni și de a împiedica astfel anularea cererii sale, se explică pe considerația că nici fiscul nu suferă niciun prejudiciu, nici partea adversă vreo amânare, iar pe de altă parte, procedarea instanței care la termenul dat anume pentru justificarea plății taxei și amenzii, în loc de a face această verificare, a trecut la cercetarea în fond a pricinii, nefiind imputabilă părții, nu poate constitui o culpă din partea-i de a fi omis să producă încă de atunci dovada plății datorate;

Că astfel fiind și întrucât în speță din lucrările dela dosar rezultă că există tocmai această situație de fapt, urmează că tribunalul anulând apelul recurentei a dat o gresită aplicare și interpretare art. 42 din legea timbrului și în consecință motivul de casare fiind întemeiat recursul urmează a fi admis;

Pentru aceste motive, Curtea admite recursul, casează, etc.

Inalta Curte de Casație și Justiție Secția I.

Decizia No. 1203—1934. Președinția Dlui S. Țipei consilier

Cereri adresate instanțelor judecătorești insuficient timbrate. Anulare dacă partea nu completează timbrul. Se aplică și cererilor cari se judecă pe cale grațioasă.

Potrivit art. 10 al legii timbrului din 1927 — majorată în Iulie 1929 — orice înscris care constată o convenție sau oricare altă învoială în valoare de peste 5000 lei e supus, oșebit de taxa impozitului proporțional, la taxa fixă de 27 lei de fiecare exemplar, iar potrivit art. 42 al acestei legi, actele nesuficient timbrate, vor fi valabile numai dacă partea le-a prezentat, ori partea adversă va justifica înaintea instanței, la prima zi de înfățișare, plata taxelor de

timbru datorită după lege, această excepțiune — a netimbrării — putând fi relevată de părți sau din oficiu în orice stare a procesului.

Dacă aceste dispozițiuni ale art. 42 citat presupun existența unui proces contradictor, când debaterile au loc cu citarea părților, nu este mai puțin exact că dispozițiunile și decăderile prevăzute în acest text se aplică și în toate celelalte cazuri, când cererea introdusă are a se rezolva pe cale gratioasă — cum este cererea de intabulare din speță adresată instanței de carte funduară — și în care caz partea trebuia să aibă aceeași diligență de a se conforma legii timbrului înainte de rezolvarea acelei cereri, fără a fi necesară vreo somațiune din partea instanței în acest scop.

Așa fiind instanța de apel în speță constatând că cererea recurentului a fost insuficient timbrată cu 7 lei în loc de 27 lei, cu drept cuvânt și făcând o justă aplicațiune a art. 24 din legea timbrului, a conchis că această cerere nu poate fi luată în considerare, iar încheierea pe baza acestui act este nulă și în consecință motivul II al recursului fiind nefondat se respinge.

Inalta Curte de Casație și Justiție Secția I.

Președinția Dnui E. Bănescu, conșkilor

Audiența dela 23 Noembrie 1934.

Acțiune. — Timbrarea ei. — Încheierea instanței prin care e supusă la o nouă taxă de timbrare. — Dacă poate fi atacată cu apel separat. — Art. 234, 236 și 549 pr. civilă.

CURTEA DELIBERÂND,

Având în vedere deciziunea atacată cu recurs, din care se constată că recurentul Thomas Klein intentând acțiune contra intimatului spre a recunoaște achitarea prin compensare a restului datoriei sale de 144.589 lei, a-i restitui toate efectele încredințate intimatului spre asigurarea datoriei și pentru radierea ipotecilor intabulate asupra imobilelor recurentului, substratul procesului fiind arătat prin acțiune de o valoare de 1.680.000 lei, Tribunalul Sibiu, Secția I-a cu ocazia debaterii procesului, prin încheierea No. C. I. 369/16—1933 dată în ședința dela 16 Februarie 1934, a dispus complectarea taxei de timbru a acțiunii prin Administrația Financiară.

Că în contra acestei încheeri, recurentul a făcut apel la Curtea de Apel din Brașov, care prin decizia atacată cu recurs, l-a respins ca inadmisibil constatând că hotărârea atacată cu apel este o simplă încheiere interlocutorie, dată în cursul procedurii și că potrivit art. 549 pr. civ. contra unor asemenea încheeri nu se poate face recurs — respectiv apel — separat decât

pe calea apelului, asupra fondului după pronunțarea sentinței așa cum de altfel dispune și art. 5 par. 1 din legea timbrului.

Având în vedere că prin recurs se critica această soluțiune, susținându-se prin motivele I și II de casare că prin deciziunea atacată s'a făcut o greșită aplicare a art. 549 pr. civ. și s'au nesocotit dispozițiunile art. 234 și 236 pr. civ. deoarece încheierea atacată cu apel a Tribunalului, nu este o încheiere de procedură civilă în înțelesul art. 549 pr. civ. cari a avut în vedere numai dispozițiuni procedurale, ce rezultă din codul de procedură civilă, nu și incidente rezultând din aplicarea altor dispozițiuni legale.

Că în speță, prin încheierea atacată, Tribunalul statuând asupra unei chestiuni fiscale rezultând din legea timbrului, înainte de rezolvirea fondului, s'ar putea aplica art. 235 și 236 pr. civ., cari prevedeau și apel separat.

Că de asemenea cu exces de putere s'au aplicat dispozițiunile art. 5 par. 1 din legea timbrului, deoarece în speță nu este vorba nici de acțiune în revendicarea vreunui imobil spre a fi necesară evaluarea lui în stabilirea taxelor de timbru și nici de o contestație a evaluării și prin urmare aceste dispozițiuni erau inaplicabile.

Asupra acestor motive:

Având în vedere că art. 549 pr. civ. ard. prevede încheieri premergătoare, date pentru a se prepara rezolvarea fondului iar nu încheieri cari tranșează un punct în litigiu și contra cărora se poate face apel separat înainte de judecarea fondului;

Considerând că chestiunea timbrării acțiunii nefiind o chestiune pregătitoare a procedurii, ci una care tranșează o chestiune a timbrului și care ar putea prejudicia partea, dacă eventual ar obliga-o la o taxă, care legal n'ar fi datorată, urmează că în speță recurenta era în drept să facă apel contra încheerii Tribunalului, prin care a fost obligată la o nouă taxă de timbru cu complectarea aceleia deia achitată;

Că deci Curtea de fond respingând apelul ca inadmisibil, a făcut o greșită aplicare a art. 549 pr. civ. ard.

Că de asemenea greșit au fost aplicate și dispozițiunile art. 5 par. 1 din legea timbrului, care referindu-se la hotărârile date asupra contestațiunilor de evaluare a imobilelor, în materie de revendicare, nu și au aplicațiune în speță.

Că deci ambele motive fiind fondate, recursul câtă a fi admis, casând deciziunea atacată de trimitere, motivul III fiind inutil de a mai fi discutat.

Apreciind și asupra cheltuielilor de recurs, le fixează la suma de 2000 lei (două mii).

Pentru aceste motive casează.